

*Till riksdagen***Nordiska rådets svenska delegations tilläggsberättelse om rådets tjugoförsta session, andra samlingen**

Nordiska rådet har såsom angivits i skrivelse den 12 april 1973 på prov delat tjugoförsta sessionen i två samlingar. Den första hölls i Oslo den 17—21 februari och den andra i Stockholm den 26—27 oktober 1973. Nordiska rådets svenska delegation avlämnade medelst nämnda skrivelse berättelse om rådets tjugoförsta session, första samlingen, och anmälde härvid att delegationen avsåg att efter andra samlingen avlämna ett tillägg till berättelsen.

Vid andra samlingen antogs fyra rekommendationer till Nordiska ministerrådet rörande samarbete på de juridiska och socialpolitiska områdena. Vidare godkändes yttranden över Nordiska ministerrådets berättelse om det nordiska samarbetet.

Delegationen får härmed överlämna ett tillägg till ovan nämnda berättelse jämte en bilaga innehållande texten till de antagna rekommendationerna och yttrandena.

För Nordiska rådets svenska delegation

JOHANNES ANTONSSON

Christer Jacobson

Tilläggsberättelse

från Nordiska rådets svenska delegation om rådets tjugoförsta session, andra samlingen, i Stockholm den 26—27 oktober 1973

I. Organisation m. m.

Den svenska delegationen bestod vid sessionen av följande *regeringsrepresentanter*:

statsminister Olof Palme,
ministern för utrikes ärendena Krister Wickman,
statsrådet och chefen för industridepartementet Rune Johansson,
statsrådet och chefen för inrikesdepartementet Eric Holmqvist,
statsrådet och chefen för socialdepartementet Sven Aspling,
statsrådet och chefen för civildepartementet Svante Lundkvist,
statsrådet Camilla Odhnoff,
statsrådet Sven Moberg,
statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet Bengt Norling,
statsrådet Bertil Löfberg,
statsrådet Carl Lidbom,
statsrådet och chefen för utbildningsdepartementet Ingvar Carlsson,
statsrådet och chefen för handelsdepartementet Kjell-Olof Feldt,

och följande *valda medlemmar*:

herrar	Antonsson, Helén, Adamsson, Krönmark, Mellqvist, Nilsson i Tvärålund, Johansson i Jönköping, Mundebo, Palm, Hammarberg, Hernelius, Johansson i Stockholm,
fru	Nettelbrandt,
herrar	Hermansson, Sundman,
fru	Skantz som ersättare för herr Arne Geijer i Stockholm,
herr	Jansson som ersättare för herr Bergman samt
fru	Nilsson i Kristianstad som ersättare för herr Carlsson i Vikmanshyttan

Härjämte var följande *suppleanter* närvarande under sessionen:

herrar	Richardson, Lindahl,
--------	-------------------------

fruar Håvik,
 Lundblad,
 Kristensson samt
herr Werner i Tyresö

Den 27 oktober ersatte fru Håvik fru Skantz under första delen av dagen och herr Johansson i Stockholm under senare delen av dagen. De 27 oktober ersattes herr Krönmark av fru Kristensson och herr Hermansson av herr Werner i Tyresö.

Delegationen biträdades av sin sekreterare, kanslichef Christer Jacobson, sakkunniga och övrig personal.

Vid rådets tjugoförsta session, första samlingen, i Oslo den 17—21 februari 1973 hade till rådets president valts stortingsrepresentant Kåre Willoch, Norge, samt till vice presidenter folketingsmand Ib Stetter, Danmark, talman V. J. Sukselainen, Finland, altingsmand Jón Skaftason, Island, och riksdagsman Johannes Antonsson, Sverige.

Såsom anmälts i berättelsen om första samlingen fördelades rådets medlemmar på fem utskott: juridiska utskottet med 13 medlemmar, kulturutskottet med 17 medlemmar, socialpolitiska utskottet med 13 medlemmar, trafikutskottet med 13 medlemmar och ekonomiska utskottet med 22 medlemmar.

De svenska medlemmarna fördelades på följande sätt:

Juridiska utskottet:

herrar Adamsson,
 Hermansson,
 Hernelius.

Kulturutskottet:

herrar Bergman,
 Johansson i Jönköping,
 Mundebo (vice förman),
 Sundman.

Socialpolitiska utskottet:

herrar Hammarberg,
 Johansson i Stockholm,
 Nilsson i Tvärålund.

Trafikutskottet:

herrar Carlsson i Vikmanshyttan,
 Mellqvist,
fru Nettelbrandt.

Ekonomiska utskottet:

herrar Antonsson,
 Arne Geijer i Stockholm,
 Helén,
 Krönmark,
 Palm (förman).

Med anledning av den generella inbjudan att delta i utskottssammanträdena under sessionen som regeringsrepresentanterna hade erhållit vid första samlingen deltog i kulturutskottet statsrådet Carlsson och Moberg, i socialpolitiska utskottet statsrådet Odhnoff, i trafikutskottet statsrådet Norling samt i ekonomiska utskottet statsrådet Feldt.

II. Behandlade saker

Saklistan för tjugoförsta sessionen, andra samlingen, (enligt terminologien i rådets arbetsordning benämnes ärendena saker) upptog 5 medlemsförslag (A-saker), 1 regeringsförslag (B-sak), 11 berättelser från nordiska samarbetsorgan (C-saker) och 19 meddelanden från regeringarna rörande de av rådets rekommendationer som icke avskrivits som slutbehandlade (D-saker).

I rådet var dessutom anhängiga 42 A-saker, vilkas behandling i utskotten fortsätter. Likaså fortsätter behandlingen av 1 A-sak som behandlades vid sessionen.

Beträffande samtliga A-saker, B-saker, C-saker och D-saker förelåg av respektive utskott före sessionen utarbetade och justerade betänkanden. Dessa saker kunde företas till omedelbar behandling i rådets plenum med undantag av 1 A-sak, vilken återremitterades vid sessionen till vederbörande utskott för förnyad behandling.

Nordiska ministerrådets berättelse om det nordiska samarbetet utgjorde underlag för en allmän debatt i rådet vid andra samlingens början; beträffande denna hänvisas till avdelning III nedan.

Vid andra samlingen framställdes och besvarades i rådets plenum sammanlagt 3 frågor (E-saker), av vilka en ställts i anslutning till C-sak och de övriga två i anslutning till D-saker.

Vid andra samlingen antogs 4 rekommendationer och 2 yttranden till Nordiska ministerrådet. Texten till dessa har fogats till berättelsen som bilaga. Då i det följande annat icke angives, har den rekommendation, varom är fråga, antagits enhälligt. Likaså har, då annat icke angivits, samtliga i omröstningen deltagande svenska medlemmar röstat för rekommendationen.

I det följande lämnas en redogörelse för de behandlade sakerna. Det fullständiga materialet finns tryckt i rådsförhandlingarna, innefattande bl. a. stenografiska referat av överläggningarna.

A. Saker förberedda av juridiska utskottet

1. Berättelser om samarbetet på lagstiftningens område

Till juridiska utskottet hade hänvisats *Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet*, kapitel II och X, samt *berättelsen om samarbetet på lagstiftningens område*. Utskottet hade vid sitt

möte vid 21:a sessionens första samling slutbehandlat kapitel X. Behandlingen vid andra samlingen avsåg därför kapitel II och berättelsen om lagstiftningssamarbetet. Kapitel II innehåller ett program för det nordiska samarbetet på olika aktuella lagstiftningsområden. Berättelsen om lagstiftningssamarbetet redovisade rättsområden där samarbete föreslås eller planeras. Utskottet hade i samband med behandlingen av dessa berättelser även behandlat ett medlemsförslag om *ett nordiskt lagstiftningsprogram*, väckt av bl. a. herr Hernelius.

Utskottet föreslog att berättelserna i de nu aktuella delarna skulle läggas till handlingarna. Utskottet förutsatte härvid att justitieministerns och utskottets gemensamma ansträngningar att utarbeta ett program för det framtida lagstiftningssamarbetet skulle fortsätta. Härigenom ansåg utskottet sig ha möjlighet att vid rådets 22:a session i februari 1974 kunna förelägga rådet ett förslag till lagstiftningsprogram.

Som bilag till sitt betänkande hade utskottet som diskussionsunderlag framlagt en promemoria innehållande utskottets preliminära synpunkter på det nordiska lagstiftningssamarbetet. Promemorian hade överlämnats till justitieministrarna vid utskottets möte i september 1973, varvid man även hade enats om att utskottet skulle uppskjuta sitt slutgiltiga ställningstagande till medlemsförslaget om ett nordiskt lagstiftningsprogram till dess ytterligare överläggningar mellan ministrarna och utskottet ägt rum. Utskottet uttalade emellertid i sitt betänkande att en principdebatt i rådet ej borde invänta ministrarnas och utskottets överläggningar om lagstiftningsprogrammet, utan att ~~des~~a överläggningar borde föregås av en diskussion i rådet.

Under andra samlingen bildade utskottets betänkande underlag för en ingående debatt om det nordiska lagstiftningsprogrammet. I diskussionen yttrade sig från svensk sida, förutom statsrådet Lidbom, herrarna Adamsson, Helén och Hernelius. Representanter för utskottet hävdade att man på grundval av Helsingforsavtalet borde sträva efter att uppställa ett program på en rad stora lagstiftningsområden som äktenskapslagstiftningen, avtalslagstiftningen, lagstiftningen om ekonomiska brott m. fl. Mesta möjliga harmonisering framställdes i utskottets promemoria som målsättning.

Från regeringshåll, främst av statsrådet Lidbom, kritiserades utskottets uppläggning av det nordiska lagstiftningssamarbetet. Statsrådet Lidbom menade att långsiktig politisk planering måste utgå från politiskt definierade uppgifter och inte från vissa formellt avgränsade lagar eller lagstiftningskomplex. Statsrådet hänvisade till att det nordiska samarbetet på sista tiden utvecklades genom att man framlade handlingsprogram på olika områden, t. ex. inom miljöpolitiken där en nordisk miljöskyddskonvention ingick som en viktig del, inom industripolitiken, energipolitiken, regionalpolitiken och trafikpolitiken osv. Samarbetet här bedrevs i ganska fria former och utan i förväg uppställda krav på

harmonisering, vilket inte hindrade att man i enskilda fall arbetade fram enhetliga rättsregler. Statsrådet Lidbom ansåg inte att Helsingforsavtalet borde tolkas så att det förpliktade till harmonisering för harmoniseringens egen skull. Ej heller sade han sig i det praktiska samarbetet mellan regeringarna ha mött uppfattningen att avtalet skulle hindra ett land att gå sin egen väg i den ena eller andra lagstiftningsfrågan, om regeringarna ansåg att väsentliga intressen krävde det.

Häremot hävdade herr Hernelius att statsrådets tolkning av Helsingforsavtalet borde leda till att man antingen igångsatte konsultationer om ändring av avtalet eller sade upp avtalet. Den uppfattningen var ganska allmän, menade herr Hernelius, att vissa ageranden och framför allt vissa principiella ståndpunkter som hävdats stod i strid med avtalet.

Herr Helén pekade på det behov av harmonisering av lagstiftningen som berörde enskilda människors och gruppers intressen, t. ex. de som hade handelsförbindelser över gränserna och de som tillfälligt eller varaktigt flyttade från ett nordiskt land till ett annat.

Sedan debatten avslutats biföll rådet utskottets förslag att lägga kapitel II i ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet och berättelsen om samarbetet på lagstiftningsområdet till handlingarna.

2. Rösträttsfrågor

I ett regeringsförslag om *nordisk kommunal rösträtt och valbarhet* hade Finlands regering anhållit om Nordiska rådets yttrande över initiativ från Finlands migrantdelegation, vilket avsåg införande av en av nationalitet oberoende kommunal rösträtt och valbarhet i Norden. Delegationen framhöll att nordiska medborgare bosatta i annat nordiskt land borde ges rösträtt och även valbarhet vid kommunala val i sistnämnda land.

Utskottet hänvisade i sitt betänkande över regeringsförslaget till att man måste ta konsekvenserna av befolkningens ökade rörlighet över gränserna. Nordiska medborgare hade tillgång till värdlandets sociala omsorg och fick bidra här till genom skatter och avgifter, men hade icke möjlighet att delta i den beslutsprocess, varigenom användningen av dessa medel avgjordes. Utskottet ansåg att den möjlighet att uppnå medinflytande som låg i bestämmelserna om naturalisation ej löste föreliggande problem. Utskottet ansåg i princip att utländska medborgare under vissa betingelser borde vara berättigade att utöva inflytande på den lokala utvecklingen där de bodde och arbetade, utan krav på att de uppgav den medborgerliga anknytningen till sitt hemland.

Utskottet ansåg sig dock ej på föreliggande underlag ha fått en fullständig överblick över de frågor som måste besvaras för att tillstyrka

en rekommendation i enlighet med sin principiella uppfattning. Man borde därför företa en närmare undersökning av problemens storlek och räckvidd. Utskottet ansåg att det skulle vara förenat med minsta svårigheter att genomföra kommunal rösträtt och valbarhet endast gällande för nordiska medborgare och rekommenderade att man främst sökte lösa problemen härvidlag. Uppmärksamheten borde dock fästas vid möjligheten att på längre sikt införa möjlighet för alla invandrare att uppnå rösträtt och valbarhet vid kommunalval. Utskottet föreslog därför rådet att hemställa till ministerrådet att snarast låta undersöka frågan om tilldelande av kommunal rösträtt och valbarhet till nordiska medborgare i de nordiska länderna, företrädesvis på grundval av ömsesidighet. Rådet antog en rekommendation (nr 30) i enlighet med utskottets förslag med 57 röster. 9 medlemmar avstod från att rösta.

3. Internationella våldsdåd

I ett medlemsförslag, väckt av bl. a. herr Carlsson i Vikmanshyttan och fru Kristensson, hade föreslagits att Nordiska rådet skulle rekommendera Nordiska ministerrådet att genom en utredning med parlamentariskt inslag låta undersöka möjligheterna för *nordisk samverkan för förebyggande av politiska våldsdåd med internationell bakgrund inom nordiskt område*. Förslagsställarna hänvisade till de ökade politiska våldsdåden i världen samt till att dessa dåd numera ofta utförs utanför det land där den politiska konflikthärden finns och på ett sätt som riskerar att drabba människor som står utanför dessa politiska konflikter.

Utskottet ansåg i princip att huvudvikten i arbetet att stoppa de politiska våldsdåden bör ligga inom FN och hänvisade till att FN:s 28:e generalförsamling kommer att ta upp denna fråga. Utskottet hänvisade vidare till att den internationella civila luftfartsorganisationen ICAO hållit en konferens som utmynnat i en resolution som fördömer alla olovliga tillgrepp mot luftfarten och bekräftade att det var ICAO:s uppgift att verka för lösningen av de problem som uppstod beträffande luftfartens säkerhet. Resolutionen motsvarar dock ej helt de nordiska ländernas förhoppningar inför konferensen. Mot bakgrunden av svårigheten att genomföra effektiva åtgärder via FN och ICAO var det därför önskvärt att på rent nordiskt plan nå fram till lösningar som innebär minskning av risken för politiska våldsdåd inom Norden. Detta borde dock ske utan väsentliga ändringar i tull-, viserings- och passkontrollregler som gäller innanför det nordiska området, i synnerhet som de organisationer och grupper som står bakom politiska terrordåd ej nämnvärt hindras av åtgärder på dessa områden. De nordiska justitieministrarna hade förklarat sig villiga att inom en ämbetsmannagrupp igångsätta en undersökning av möjligheterna till förbättrat nordiskt samarbete på detta område. Utskottet framhöll

vikten av att arbetet med dessa frågor förlades till ett utskott med parlamentariskt deltagande och av att ämbetsmannagruppens undersökningar så snart som möjligt avslutades och förelades utskottet.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation (nr 31) till Nordiska ministerrådet att i ett utskott med parlamentariskt deltagande undersöka möjligheterna för nordiskt samarbete för förebyggande av politiska våldsdåd med internationell bakgrund inom nordiskt område.

4. *Nordisk språkkonvention*

I juridiska utskottets betänkande nr 2 angående meddelande om rekommendation nr 29/1966 angående *nordisk språkkonvention* refererar utskottet bl. a. invandrarutredningen i Sverige som i ett delbetänkande behandlar det offentligas service avseende tolkar och dessas utbildning och auktorisation. Utredningen biträder tanken på en språkkonvention men påpekar att det i samband härmed måste genomföras förbättrad tolkservice. Justitieministrarna hade vid ett möte med juridiska utskottet meddelat att det inte torde vara möjligt att ge samtliga nordiska medborgare obetingad rätt att i alla sammanhang använda sitt eget språk gentemot myndigheterna i ett annat nordiskt land. Särskilt i Danmark och Norge var tillgången på tolkar begränsad. För att undersöka de praktiska problemen i samband med en språkkonvention hade ministrarna beslutat att tillsätta ett samnordiskt utskott.

B. Saker förberedda av kulturutskottet

1. *Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet*

Till kulturutskottet hade hänvisats *Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet*, vad avsåg kapitel III: kulturellt samarbete. Utskottet hade till 21:a sessionens första samling avgivit ett betänkande över detta kapitel. Därefter hade utskottet fortsatt behandlingen av berättelsen och avgivit ett betänkande nr 2 till andra samlingen, vari utskottet inskränkte sig till att ta upp vissa frågor av allmän betydelse för utvecklandet av det nordiska kultursamarbetet. Utskottet uppehöll sig här vid den nordiska kulturbudgeten och uttalade oro över utvecklingen av denna. Anslagen för 1974 ansågs nämligen på sin höjd stå på samma ambitionsnivå som anslagen för 1973. Utskottet menade att ingåendet av kulturavtalet förpliktar de nordiska länderna att ställa avsevärt ökade medel till förfogande för kultursamarbetet.

Utskottet framhöll, såsom även gjorts i andra sammanhang, betydelsen av att i ett så tidigt skede som möjligt komma in i budgetplaneringen. Utskottet hade därför beslutat att med Nordiska ministerrådet diskutera önskvärdheten av en omläggning av den nu gällande proce-

duren för budgetbehandlingen. Utskottet framhöll också att det beslutat föreslå Nordiska ministerrådet att vissa typer av dokument, vilka utskottet bedömer som särskilt viktiga för utövande av sin medverkan i samarbetet under kulturavtalet, automatiskt delges kulturutskottet för kännedom. Härigenom skulle utskottets information om det beredningsarbete som bedrivs inom kulturavtalets organ ökas.

På förslag av utskottet beslöt rådet att uttala sig till förmån för en avsevärd successiv höjning av anslagen för den nordiska kulturbudgeten med början från år 1975. Yttrandet godkändes med 58 röster mot 1. Vidare biföll rådet utskottets förslag att lägga den del av berättelsen som omfattas av utskottets yttrande till handlingarna (kapitel III).

2. Utbildningssamarbete

Utskottet konstaterade på grundval av meddelande som lämnats om rekommendation nr 29/1965 angående *högre fiskeriutbildning* att en specialhögskola för fiskeriutbildning med namnet Norges fiskerihögskola nu upprättats. Utskottet konstaterade med beklagande att det i rekommendationen förutsatta nordiska samarbetet kring en högre fiskeriutbildning inte beaktats vid arbetet på upprättande av denna högskola. Ett nordiskt samarbete om högre fiskeriutbildning ansågs för närvarande ej kunna uppbyggas på grundval av den här aktuella rekommendationen. På förslag av utskottet beslöt rådet anse rekommendationen för rådets del slutbehandlad.

Vid behandlingen av meddelande om rekommendationen nr 6/1968 angående *yrkeslärarutbildning* fann utskottet att samarbetet mellan de myndigheter i de nordiska länderna som ansvarar för utbildningen av yrkeslärare synes vara väl etablerat. Då intresse för upprättande av ett permanent samarbetsorgan inte föreligger hos de närmast ansvariga myndigheterna ansåg utskottet ytterligare åtgärder ej vara påkallade. På förslag av utskottet beslöt rådet anse rekommendationen för sin del slutbehandlad.

Av meddelande om rekommendation nr 14/1969 angående *effektiviserad trafikfostran* och av ett svar som ministerrådet lämnat på fråga vid första samlingen konstaterade utskottet att spørgsmålet om effektiviserat samarbete kring trafikfostran behandlas som en del av det pågående arbetet på harmonisering av de nordiska läroplanerna. Utskottet uttalade förhoppning om att detta ämne skulle tillmätas högre prioritet inom harmoniseringsarbetet än som hittills skett.

3. Forskningssamarbete

Ett medlemsförslag om *nordiskt forskningsprogram* hade väckts av bl. a. herr Helén. I förslaget hemställdes att rådet måtte rekommendera Nordiska ministerrådet att i enlighet med vad som angivits i förslaget

uppgöra ett program för forskningssamarbete, bl. a. innefattande inrättande av gemensamma forskningsinstitutioner och sammanförande av forskningsanslag. Utskottet fann ej anledning tillstyrka en rekommendation i ämnet och åberopade som skäl härför den organisation som byggts upp i och med Nordiska kulturavtalets ikraftträdande den 1 januari 1972. Man pekade här bl. a. på tillkomsten av det nordiska sekretariatet för kulturellt samarbete, som har en särskild sektion för forskningssamarbete. Kulturavtalet medförde även tillsättande av s. k. rådgivande kommittéer, av vilka en, rådgivande kommittén för forskning, skall företräda de aktiva forskarnas synpunkter vid utformningen av samarbete på forskningssektorn. Utskottet menade att det finns anledning att någon tid avvakta resultaten av de nya organens arbete, innan från rådets sida en ny rekommendation antas med allmän forskningspolitisk syftning.

Utskottet fann däremot skäl att förorda en utbyggd samfällid planering och en ökning av den gemensamt bedrivna forskningen. Utskottet framhöll i sitt betänkande att det omfattande remissmaterialet innehåller många värdefulla synpunkter på forskningssamarbetet. Det var därför utskottets förhoppning att kulturavtalets organ i sitt fortsatta arbete på att utveckla forskningssamarbetet mellan de nordiska länderna tog dessa synpunkter och förslag i beaktande.

Rådet beslöt i enlighet med utskottets förslag att icke företaga sig något med anledning av medlemsförslaget.

Utskottet hade ägnat stor uppmärksamhet åt frågan om *inrättande av ett nordiskt acceleratorcentrum (NORDAC)*. I ett medlemsförslag, väckt av bl. a. herrar Mundebo och Sundman, hemställdes att rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att ställa erforderliga medel till förfogande för inrättande av ett nordiskt acceleratorcentrum. Centret skulle förläggas till Risø i Danmark i nära kontakt med Niels Bohr-institutet och Nordiskt institut för teoretisk atomfysik. Förslaget hade fått ett blandat mottagande i de nordiska länderna, vilket också avspeglade sig i utskottets ställningstagande där ett flertal tillstyrkte förslaget, medan ett mindretal icke kunde ansluta sig till den till rådet föreslagna rekommendationen.

Utskottet bedömde förslaget dels med utgångspunkt från projektets vetenskapliga värde, dels ur forskningspolitisk synvinkel. Utskottet fann på grundval av det avgivna remissmaterialet förslagets vetenskapliga värde väl motiverat, då forskningen vid centret sannolikt skulle kunna ge värdefulla resultat på grundforskningens område, främst inom kärnfysiken. Vid den forskningspolitiska bedömningen fann utskottet de personella resurserna och förutsättningarna för ett nordiskt samarbete goda med hänsyn bl. a. till erfarenheterna från samarbetet på atomforskningens område, bl. a. i Nordita. Vad gäller de ekonomiska aspekterna vid den forskningspolitiska bedömningen konstaterade ut-

skottet att det står klart, att de nordiska länderna vart för sig inte har råd med de investeringar som krävs, varför NORDAC. bl. a. av detta skäl, framstår som ett lämpligt samarbetsprojekt. Utskottet konstaterade även att remissinstanserna, särskilt de olika forskningsråden, intar en klart positiv attityd till genomförandet av NORDAC-projektet.

Utskottets flertal föreslog därför rådet att rekommendera Nordiska ministerrådet att inrätta ett nordiskt acceleratorcentrum. Ett mindretal. bl. a. herrar Häll och Johansson i Jönköping, föreslog däremot att rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att 1) vidtaga åtgärder för att åstadkomma ett kring befintliga anläggningar och under gemensam ledning bedrivit intensifierat nordiskt samarbete på den accelerator-baserade fysikens område, 2) inom ramen för den nordiska kulturbudgeten ställa de medel som kan bli erforderliga till förfogande för detta ändamål.

I rådsdebatten framhöll statsrådet Ingvar Carlsson såsom representant för ministerrådet, att ministerrådet engagerat forskare för att undersöka möjligheterna att få till stånd en organisation som innebär ett effektivare utnyttjande av de resurser på området som redan finns i våra respektive länder. På förslag av några av utskottets medlemmar. som ansåg att utskottet borde få tillfälle att ta del av de resultat som ministerrådet kom fram till, beslöt rådet att återremittera saken till kulturutskottet för vidare behandling.

Utskottet uttalade i sitt betänkande över berättelsen om *Nordiska samarbetskommittén för arktisk medicinsk forskning*, att samarbetskommittén borde erhålla betydligt förbättrade ekonomiska förutsättningar att genomföra det lovande forskningsprogram beträffande arktisk medicin som uppgjorts inom kommittén. Det framhölls att de nordiska länderna erbjuder unika möjligheter till forskning rörande arktisk medicin genom kombinationen av en relativt sett mycket betydande befolkning på arktiska och subarktiska områden och på dessa områden befintliga medicinska forskningsinstitutioner.

Av meddelande om rekommendation nr 29/1968 angående *parasitologisk forskning* konstaterade utskottet att ministerrådet inte anser sig kunna prioritera inrättande av ett nordiskt kollegium för parasitologisk forskning. På förslag av utskottet beslöt rådet anse rekommendationen för sin del slutbehandlad.

Utskottet noterade i sitt betänkande över meddelande om rekommendation nr 28/1968 angående *ibero-amerikanskt institut* att ett lovande samarbete på området spontant framvuxit genom initiativ av forskare på området i och med bildandet av den nordiska samarbetskommittén för latinamerikansk forskning (NOSALF). vilken erhållit stöd över den nordiska kulturbudgeten. Utskottet ansåg ytterligare åtgärder från rådets sida i anledning av rekommendationen för närvarande ej påkallade. På utskottets förslag beslöt rådet anse rekommendationen för sin del slutbehandlad.

4. Allmänt kulturellt samarbete

I sitt betänkande över berättelse om verksamheten i *Nordiska kontaktorganet för radio- och TV-frågor* framhöll utskottet att kontaktorganet, som tillsattes 1968, inrättats i syfte att få till stånd en effektiv organisatorisk form för samarbete på radions och televisionens område, men att aktiviteten inom kontaktorganet avtagit märkbart. Kontaktorganet hade i berättelsen framfört att dess uppgifter med fördel kunde fullgöras inom ramen för de samsarbetsorgan som tillsatts enligt det nordiska kulturavtalet. Utskottet ansåg det däremot väsentligt, att ministerrådet antingen vidtar åtgärder för att på nytt igångsätta verksamheten i kontaktorganet eller, om kontaktorganets begäran om upplösning bifalles, skapar en ny effektivt fungerande organisatorisk ram för radio- och televisionssamarbetet. Utskottet betonade den betydelse som tillmätts samarbetet mellan de nordiska länderna på televisionens och radions område.

I anslutning till meddelande om rekommendation nr 25/1969 angående *stereofoniska radioutsändningar* hade fråga ställts till ministerrådet om hur långt man i Norge och Sverige nått beträffande den tekniska värderingen av olika system för stereofoniska radioutsändningar och om man kan utgå från att en samordning kan nås som gör det möjligt att ta in stereoutsändningar mellan de nordiska länderna utan tekniska svårigheter. Av svaret, som lämnades av statsrådet Ingvar Carlsson å ministerrådets vägnar, framgick att pilottonsystemet införts för stereofoniska radiosändningar i Danmark och Finland. I Norge har man ännu inte tagit ställning i denna fråga. De norska försöksändningarna hade emellertid baserat sig på pilottonsystemet. Frågan har i Sverige behandlats av 1969 års radioutredning som föreslagit att även pilottonsystemet väljs för svenska stereoutsändningar. Exakt tidsplan för den svenska utredningens fortsatta behandling av frågan kunde ej ges.

I betänkande över berättelse om de *nordiska språknämndernas samarbete 1972* underströk utskottet den stora betydelsen av ett aktivt nordiskt språksamarbete. Arbetet bör inriktas på att avlägsna existerande olikheter i fråga om bokstavstyper och stavning. Man bör tillse att den ständiga språkutvecklingen inte leder till större skillnader mellan språken än tidigare. Språknämndernas roll är betydelsefull och samarbetet mellan nämnderna bör få en betydligt mer permanent karaktär än hittills. En tänkbar lösning är att skapa ett samnordiskt språkvårdsorgan, en nordisk språknämnd, där utom de nationella språknämnderna även t. ex. politiker, pressfolk, författare och andra grupper skulle vara representerade.

I anslutning till meddelande om rekommendation nr 32/1970 angående *nordiskt litteraturllexikon* uttalade utskottet, att ett nordiskt lit-

teraturlexikon verksamt skulle kunna bidra till att öka kännedomen om grannlänternas litteratur och att projektet därför vid första lägliga tillfälle borde realiseras.

I betänkande över meddelande om rekommendation nr 14/1972 angående *utgivande av en nordisk historia* uttalade utskottet sin tillfredsställelse över att ämbetsmannakommittén för nordiskt kulturellt samarbete tillsatt en arbetsgrupp för att utarbeta en gemensam nordisk vägledning för studium av Nordens historia och för att undersöka möjligheterna att utge en kortfattad komparativ framställning av Nordens historia, eventuellt i form av en populärutgåva.

C. Saker förberedda av socialpoliska utskottet

1. *Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet*

Till socialpolitiska utskottet hade hänvisats *Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet* vad avsåg kapitel I: handlingsprogram för regionalpolitik och miljövard, kapitel IV: socialpolitiskt samarbete och kapitel VII: miljövardssamarbete.

Utskottet hade vid 21:a sessionens första samling yttrat sig över kapitel I. Yttrandet godkändes av rådet. Utskottet hade nu att yttra sig över återstående två kapitel. En redovisning av utskottets synpunkter på de olika avsnitten återfinns nedan under rubrikerna miljöfrågor, hälso- och sjukvårdsfrågor samt arbetsmarknadsfrågor. På förslag av utskottet godkände rådet följande yttrande:

”Nordiska rådet tillägger arbetsmiljöfrågorna stor vikt och önskar följa behandlingen av dessa genom att en årlig berättelse avges till rådet av den nordiska ämbetsmannakommittén för arbetsmiljöfrågor. Kontakterna mellan socialpolitiska utskottet och av utskottets arbete berörda ministrar och ämbetsmannakommittéer bör vidareutvecklas. Likaså bör Nordiska rådets möjligheter till kontakter med intresseorganisationer i Norden, och därvid i första hand arbetsmarknadens parter, tas upp till behandling.

Effekten av eventuella förändringar i den nordiska trygghetskonventionen och den nordiska överenskommelsen om en fri arbetsmarknad bör klarläggas snarast.

Rådet hälsar med tillfredsställelse, att den nordiska miljöskyddskonventionen sannolikt kommer att kunna undertecknas vid årsskiftet 1973/74, att undertecknandet av ett avtal mellan Danmark och Sverige i syfte att bekämpa föroreningar i Öresund är nära förestående samt att ett avtal om en miljöskyddskonvention mellan samtliga strandstater avseende Östersjön synes kunna komma till stånd under våren 1974.”

Vidare biföll rådet utskottets förslag att lägga kapitel IV och VII i berättelsen till handlingarna.

2. Miljöfrågor

Utskottet hade i sitt betänkande till 21:a sessionens första samling över ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet bl. a. uppehållit sig vid det handlingsprogram på miljövårdsområdet som ministerrådet framlagt. Utskottet erinrade nu i sitt betänkande över *ministerrådets berättelse* att utskottet tidigare framhållit att utarbetandet av ett handlingsprogram med nödvändighet innebär att vissa samarbetsområden måste prioriteras framför andra. Utskottet menade dock, att en sådan prioritering inte fick medföra att övriga delar av utskottets verksamhetsfält, som inte omfattades av det framlagda handlingsprogrammet, skulle få en alltför knapp och deskriptiv utformning. Arbetsmiljöfrågorna ansågs ha fått en alltför blygsam plats i handlingsprogrammet. En fråga inom detta fält hade nu tagits upp i rådet i form av ett medlemsförslag om nordisk samverkan för att finna lämpliga metoder för att motverka stress i arbetsmiljön.

Utskottet framhöll också i betänkandet vikten av kontakt mellan rådet och den nyinrättade ämbetsmannakommittén för arbetsmiljöfrågor liksom med av utskottets arbete berörda ministrar.

Utskottet noterade med tillfredsställelse att ett slutgiltigt förslag till en nordisk miljöskyddskonvention nu föreligger och kan väntas bli undertecknad kring årsskiftet 1973/74 samt att undertecknande av ett avtal mellan Danmark och Sverige för bekämpning av förorening i Öresund förestår. Betydelsen av att ett avtal ingåtts mellan de sju Östersjöstaterna för bevarande av fiskbeståndet underströks också liksom att ett gemensamt nordiskt uppträdande bör eftersträvas vid den kommande konferensen i Helsingfors om en miljökonvention rörande Östersjön.

Utskottet utgick vid sin behandling av meddelande om rekommendation nr 22/1971 angående *enhetliga principer för lagstiftning om engångsförpackningar* från att Nordiska kontaktorganet för miljövårdsfrågor, som tillsatt en särskild arbetsgrupp med uppgift att undersöka avfallshanteringsproblematiken, skall ta upp frågan om bruket av engångsemballage. Utskottet fann det därför ej påkallat för rådet att fortsättningsvis följa rekommendationen utan förutsatte att detta kunde ske genom den berättelse som avges av kontaktorganet till rådet. På förslag av utskottet beslöt rådet anse rekommendationen för sin del slutbehandlad.

3. Hälso- och sjukvårdsfrågor

Ett medlemsförslag om *omhändertagande av narkotikamissbrukare för vård m. m.* hade väckts av bl. a. herrar Hernelius och Krönmark samt fru Kristensson. I förslaget hemställdes att rådet måtte rekommendera Nordiska ministerrådet 1) att undersöka möjligheterna för att genomföra en likartad nordisk lagstiftning som möjliggör ett tvångs-

mässigt omhändertagande av narkotikamissbrukare för vård i den mån frivillig vård ej efterfrågas och 2) att skyndsamt vidtaga åtgärder för en organiserad samverkan kring utvärdering av förekommande behandlingsmetoder för narkomaner i de nordiska länderna.

Medlemsförslagets punkt 1. avvisades av utskottet som framhöll att tvångsingripanden är möjliga enligt nuvarande lagstiftning under vissa förhållanden. Utskottet ifrågasatte därför om ytterligare möjligheter till tvångsingripanden erfordras. Utskottet erinrade om att det är en utbredd uppfattning att tvång inom narkomanvården så långt möjligt bör undvikas. Vidare framhöll utskottet att problemet med tvång eller frivillighet inom narkomanvården också måste ses ur ett annat och bredare perspektiv och hänvisade härvid till att för närvarande utredningar pågår i de nordiska länderna om en allmän behandlingslag. Att i den situationen bryta ut ett speciellt om än mycket akut problem och ge det en särbehandling ter sig inte ändamålsenligt.

Utskottet uppmärksammade även koncentrationen av narkotikamissbrukare till vissa platser på grund av de nordiska ländernas närhet till varandra och ett välutvecklat kommunikationsnät. Utskottet förutsatte att denna aspekt av narkotikaproblemet skyndsamt tas upp till behandling av inom narkotikaområdet ansvariga nationella myndigheter och nordiska samarbetsorgan.

Utskottet hade inte funnit att olikheterna i lagstiftning och tillämpningspraxis lett till samarbetssvårigheter de nordiska länderna emellan och ansåg det därför svårt att se några direkta fördelar med en likartad nordisk lagstiftning på narkomanvårdsområdet. Däremot ansåg utskottet att det förelåg ett behov av en samnordisk utvärdering av förekommande behandlingsmetoder på narkomanvårdsområdet. Genom en nordisk samverkan skulle erhållas en rationell planläggning av forskning på området och därmed ett bättre utnyttjande av ekonomiska och personella resurser. Inte minst mot bakgrund av att det råder stor osäkerhet om effekten av olika behandlingsmetoder ansågs sådan samverkan önskvärd.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation till Nordiska ministerrådet (nr 32) att skyndsamt vidtaga åtgärder för en organiserad samverkan kring utvärdering av förekommande behandlingsmetoder för narkomaner i de nordiska länderna.

I sitt betänkande över ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet återopade utskottet här ovan nämnda medlemsförslag och uttalade härvid att det nordiska samarbetet för att motverka *narkotikamissbruket* bör ägnas fortsatt uppmärksamhet.

I ett medlemsförslag om *nordiskt hälsokortsystem* hade hemställts att rådet måtte rekommendera regeringarna i de nordiska länderna att undersöka möjligheten för att skapa ett enhetligt hälsokortsystem. Utskottet ställde sig tveksamt till lämpligheten av ett nordiskt hälsokort

att användas av alla nordiska innevånare med hänsyn till svårigheten att skapa tillfredsställande garantier för en ändamålsenlig tillämpning av systemet. För att en ordning med ett nordiskt hälsokort skall kunna fungera tillfredsställande får det under inga förhållanden vara förenat med några osäkerhetsfaktorer. Utskottet ansåg att svårigheter ligger bl. a. däri att hälsokort måste innehålla helt aktuella uppgifter och alltid medföras av innehavaren. Enligt utskottets mening kunde fördelarna med ett nordiskt hälsokortssystem ej uppväga praktiska och administrativa svårigheter. Utskottet fann dock skäl att förorda ett nordiskt hälsokortssystem för vissa personer som lider av speciella sjukdomar och för gruppen barn och skolorungdom. Erfarenheterna av användande av nordiska hälsokort för nämnda kategorier skulle sedan kunna utvisa om anledning finns att vidareutveckla systemet till att avse alla nordiska invånare.

På förslag av utskottet antog rådet en rekommendation till Nordiska ministerrådet (nr 29) att undersöka möjligheten för att skapa ett enhetligt nordiskt hälsokortssystem för vissa ålders- och sjukdomskategorier. Rekommendationen antogs med 55 röster mot 5.

4. Sociallagstiftningsfrågor

I anslutning till meddelande om rekommendation nr 10/1967 angående förenhetligande av lagstiftningen om pensionsförsäkring hade fråga ställts till Nordiska ministerrådet om revision av *den nordiska trygghetskonventionen*. Frågan avsåg hur långt det av Nordiska socialpolitiska kommittén tillsatta underutskottet nått i sitt arbete med att undersöka den nordiska trygghetskonventionen i relation dels till de ändringar som företagits i nationell lagstiftning, dels till de nordiska ländernas anknäpning till mera omfattande socialförsäkringskonventioner. Vidare frågades om tidpunkten för utredningsarbetets slutförande och vilka mer omfattande ändringar som kunde förväntas. Av det svar som statsrådet Aspling lämnade å ministerrådets vägnar framgick att det omnämnda utskottet, Nordiska socialkonventionsutskottet, räknar med att under andra halvåret 1974 lägga fram rapport med förslag till revision av trygghetskonventionen. Därefter finns det anledning att ta närmare ställning till de viktiga frågor som gäller den nordiska trygghetskonventionen.

I sitt betänkande över Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet framhöll utskottet att man förutsätter att inga mer väsentliga förändringar företas i *nordiska trygghetskonventionen* utan att Nordiska rådet ges möjlighet att yttra sig däröver.

5. Arbetsmarknadsfrågor

I anslutning till berättelse från Nordiska arbetsmarknadsutskottet hade fråga ställts av herr Johansson i Stockholm till Nordiska minis-

terrådet om den *nordiska arbetsmarknadsöverenskommelsen*. Frågan avsåg på vilket sätt 1954 års nordiska arbetsmarknadsöverenskommelse kommer att påverkas av å ena sidan åtaganden gentemot utomnordiska länder och å andra sidan av inom Norden uppkomna obalanser, sammanhängande med olikartade ekonomiska och sociala förhållanden. Vidare avsåg frågan vilka åtgärder Nordiska ministerrådet har för avsikt att vidtaga som ännu inte har kommit till Nordiska rådets kännedom för att lösa dessa problem och när resultatet av Nordiska ministerrådets åtgärder inom området kan föreligga.

Av svaret, som lämnades av statsrådet Holmqvist å ministerrådets vägnar, framgick att det rådde principiell enighet om att samarbetet med förmedling av arbetskraft mellan de nordiska länderna i praktiken tills vidare kan fortsätta som hittills oberoende av Danmarks inträde i EG. Vidare framgick att inom Nordiska arbetsmarknadsutskottet föreligger ett förslag till revidering av de nordiska riktlinjerna för arbetsförmedlingssamarbetet mellan medlemsländerna. Såvitt gällde frågan om de obalanser som föreligger mellan vissa länder, dvs. Finland och Sverige, framgick av svaret att överläggningar har förekommit som resulterat i finsk-svenska samarbetsavtal och som syftar till att mildra obalansproblemen. Avtalet innebär att avtalsparterna skall vidta åtgärder för att arbetskraftsrörelserna i överensstämmelse med överenskommelsen om gemensam nordisk arbetsmarknad i största möjliga omfattning skall kanaliseras genom den offentliga arbetsförmedlingen. Vidare framgick att utvecklingen på den gemensamma nordiska arbetsmarknaden fortlöpande följs av Nordiska arbetsmarknadsutskottet, som avger rapporter till Nordiska ministerrådet.

I sitt betänkande över Nordiska ministerrådets berättelse rörande det nordiska samarbetet förutsätter utskottet att Nordiska rådet till den 22:a sessionen får en utförlig rapport om vilka återverkningar det danska inträdet i EG har på den *nordiska arbetsmarknadsöverenskommelsen*.

Utskottet hade i anslutning till meddelanden om rekommendation nr 5/1965 angående *utbildning av arkitekter m. m.* särskilt uppehållit sig vid frågan om enhetlig benämning för utövare av arkitektyrket i Norden. Utskottet framhöll i sitt betänkande att det rådde delade meningar i de nordiska länderna om nyttan av offentlig sanktionering av yrkesbeteckningen nordisk registrerad arkitekt. Utskottet uttalade sig för att rekommendationen ytterligare borde övervägas inom berörda departement och myndigheter. Som skäl härför anfördes sysselsättningssvårigheter för svenska arkitekter, krav på offentlig sanktionering av arkitektutbildningen för anställning utanför Norden och att i Danmark förväntas ett lagförslag om offentlig registrering av arkitekter. Utskottet framhöll att här gäller inte att skapa ensamrätt på titeln arkitekt. En offentlig registrering är enbart motiverad av de krav som ställs på den internationella arbetsmarknaden. Utskottet noterade vidare att arbetet

inom den särskilda nordiska kommitté som tillsatts för att utreda frågan om specialiserad vidareutbildning för arkitekter legat nere i avvakten på visst nationellt utredningsarbete. Utskottet förutsatte att frågan kommer att slutligt avgöras inom en inte alltför avlägsen framtid.

Av meddelande om rekommendation nr 2/1970 angående *nordisk arbetsmarknad för psykologer* framgick att olika uppfattningar råder i de nordiska länderna om nödvändigheten av en reglering av psykologernas yrkesutövning. Psykologyrket har under senare tid kommit att innesluta allt vidare arbetsfält, vilket i förening med de förändringar som psykologutbildningen undergått i de nordiska länderna försvårat upprättandet av gemensamma nordiska regler. Förutsättningar ansågs för närvarande inte föreligga för gemensamma nordiska bestämmelser för psykologverksamheten med åtföljande gemensam arbetsmarknad. På förslag av utskottet beslöt rådet anse rekommendationen för sin del slutbehandlad.

D. Saker förberedda av trafikutskottet

1. Tilläggsberättelse rörande trafikanläggningar i Öresundsregionen

Till trafikutskottet hade hänvisats en *tilläggsberättelse* från Nordiska ministerrådet *rörande trafikanläggningar i Öresundsregionen*. Berättelsen utgör ett tillägg till ministerrådets berättelse om det nordiska samarbetet vilket begärts av Nordiska rådets presidium på förslag av trafikutskottet. I berättelsen lämnade ministerrådet en redogörelse för det avtal angående fasta förbindelser över Öresund och flygplats på Saltholm, som ingåtts mellan Danmark och Sverige den 8 juni 1973, och om avtalets innebörd för utvecklingen av Öresundsregionens trafikförbindelser.

I sitt betänkande över berättelsen uttryckte trafikutskottet sin tillfredsställelse med det ingångna avtalet samt med att flygtrafiken till storflygplatsen på Saltholm och Sturup samordnas. Utskottet såg även något positivt i att avtalet innehåller bestämmelser om tidsgränserna för färdigställandet av KM-förbindelsen respektive HH-förbindelsen, nämligen att KM-förbindelsen skall färdigställas senast år 1985 samt att riktpunkten för planläggningen av HH-förbindelsen är att den skall vara färdig omkring år 1985.

Utskottet föreslog att rådet måtte lägga Nordiska ministerrådets tilläggsberättelse om trafikanläggningar i Öresundsregionen till handlingarna. Till utskottets betänkande hade fru Nettelbrandt i ett särskilt yttrande anfört att, med hänsyn till att berörda avtal inom kort skulle bli föremål för detaljbehandling i de danska och svenska riksdagarna, hon icke ansåg att något ställningstagande i sak borde ske nu.

Trafikutskottets förslag till betänkande blev föremål för en livlig debatt i rådet där från svensk sida statsrådet Norling, herrar Hermansson, Krönmark och Mellqvist, fru Nettelbrandt samt herr Nilsson i

Tvärålund deltog. Från de svenska och danska regeringarnas sida framhölls överenskommelsens karaktär av en paketlösning där en avvägning skett mellan svenska och danska önskemål och mellan olika finansiella, trafik-, miljö-, planeringsmässiga och tekniska synpunkter. Sålunda var överenskommelsen en förutsättning för att danska folketinget antagit lagförslag om bemyndiganden för danska regeringen att anlägga en flygplats på Saltholm samt att anlägga en kombinerad väg- och järnvägsbro över Stora Bält. Det var alltså inte möjligt att göra ändringar i avtalet för att tillgodose speciella synpunkter. Avtalskomplexet måste antas eller förkastas i sin helhet.

Fru Nettelbrandt ansåg att, ehuru klämman i det av utskottet förelagda betänkandet utformats neutralt, motiveringarna var sådana att de i realiteten utgjorde ett ställningstagande. Fru Nettelbrandt ansåg det därför svårt att dela de synpunkter som framförts i betänkandet om man ej ville riskera att binda de svenska och danska parlamenten som hade att ta ställning till frågan om ratificeringen av avtalet. Man hade nu kommit förbi det stadium där viljeyttringar i vissa riktningar givit sig till känna. Nu förelåg förslag till avtalstexter mellan två länder. Därför borde de båda ländernas parlament stå fria att behandla dessa frågor utan några bindningar även efter behandlingen i Nordiska rådet.

Även herr Nilsson i Tvärålund ställde sig kritisk till det förelagda betänkandet och framhöll att miljöfrågorna på ett annat sätt än tidigare kommit i förgrunden liksom de regionalpolitiska frågorna. Han hänvisade till att den svenska riksdagen antagit regionalpolitiska målsättningar för hela riket och en fysisk riksplan med målsättning att åstadkomma en bättre befolkningsmässig och miljömässig balans i Sverige, innebärande bl. a. dämpning av expansionen i vissa regioner. Han ansåg ej att de utredningar som föregått överenskommelsen klarlagt konsekvenserna i dessa avseenden av ett beslut om fasta förbindelser över Öresund. Den ekonomiska, sociala och fysiska planeringen hade inte samordnats i det föreliggande avtalsförslaget.

Herr Hermansson riktade stark kritik mot avtalsutkastet från trafikpolitiska, regionpolitiska, miljöpolitiska, fördelningspolitiska och utrikespolitiska synpunkter och yrkade återremiss av ärendet till utskottet.

Vid den omröstning som följde, varvid utskottets förslag ställdes mot herr Hermanssons förslag om återremiss, antogs utskottets förslag att lägga berättelsen till handlingarna med 48 röster (däribland herrar Adamsson, Hammarberg, Hernelius, Jansson, Johansson i Stockholm, Johansson i Jönköping, Krönmark, Mellqvist, Palm samt fru Skantz) mot 7 (däribland herr Hermansson). 16 medlemmar (däribland herrar Antonsson, Helén, Mundebo, fru Nettelbrandt, herrar Nilsson i Tvärålund och Sundman) avstod från att rösta.

2. Övrigt

Utskottet uttalade i betänkanden om berättelserna från *Nordiska kommittén för trafiksäkerhetsforskning*, från *Nordiska kommittén för transportekonomisk forskning* och från *Nordiska trafiksäkerhetsrådet* sin uppskattning av dessa organs arbete och fann att man i dessa har funnit väl lämpade former för att lösa och koordinera uppgifterna på respektive område.

På förslag av trafikutskottet beslöt rådet anse rekommendationerna nr 8/1970 angående *samarbete på rymdområdet* och nr 16/1971 angående *förbud mot överljudsplan i Norden* för rådets del slutbehandlade. Utskottet hade funnit att syftena med dessa rekommendationer kunde betraktas som uppfyllda. Av meddelanden framgick att ett samarbete på rymdområdet etablerats, bl. a. vid den samnordiska stationen i Tanum, samt att Danmark, Finland, Norge och Sverige infört förbud mot civil överljudstrafik.

Sedan rådet antagit en rekommendation om nordisk samverkan för förebyggande av våldsdåd med internationell bakgrund inom nordiskt område, beslöt rådet på utskottets förslag att anse rekommendationerna nr 17/1971 angående *åtgärder mot flygkapning* och 2/1969 angående *slopande av utgående passkontroll* för rådets del slutbehandlade.

E. Saker förberedda av ekonomiska utskottet

Regionalpolitiska frågor

Till ekonomiska utskottet hade hänvisats meddelande om rekommendation nr 22/1969 angående *gränskommunalt samarbete*. I samband med meddelandet hade utskottet också behandlat det i meddelandet refererade betänkandet från den nordiska kommunalrättskommittén om kommunalt samarbete över de nordiska riksgränserna (NU 1973: 1). Kommittén hade i betänkandet behandlat frågan om ingående av en överenskommelse mellan alla eller några av de nordiska länderna om kommunalt samarbete över riksgränserna. I en sådan överenskommelse skulle kommunerna kunna erkännas principiellt rätt att delta i sådant samarbete. En överenskommelse skulle också lägga grunden för nationellt och nordiskt samarbete med sikte på att tillrättalägga den nationella rättsordningen för ett samarbete i den utsträckning rättsordningen i praktiken visar sig vara ett hinder för önskvärda samarbetslösningar.

Ekonomiska utskottet uttalade, att det insåg betydelsen av en sådan överenskommelse och ville rekommendera utförande av en närmare undersökning om ingående av nordiskt samarbetsavtal på det gränskommunala området. Utskottet ansåg det önskvärt att ett avtalsutkast

utarbetades snarast, men fann ej skäl att ta ståndpunkt till de olika alternativa lösningar som kommunalrättskommittén diskuterade i sitt betänkande.

Utskottet förutsatte således att Nordiska ministerrådet med anledning av kommunalrättskommitténs betänkande skulle fatta beslut om vidareförande av det gränskommunala samarbetet med sikte på att utarbeta ett utkast till nordisk samarbetsöverenskommelse på det gränskommunala området. Utskottet uttalade vidare önskemål att bli underlättat om ministerrådets fortsatta överväganden i detta sammanhang.

III. Allmän debatt

Den andra samlingen inleddes med en allmän debatt, som fördes med utgångspunkt i Nordiska ministerrådets berättelse om det nordiska samarbetet. I debatten deltog 13 talare.

Av svenska regeringsrepresentanter yttrade sig under debatten statsrådet Feldt. Av de valda medlemmarna gjordes inlägg från svensk sida av herr Helén.

Debatten blev av tidsskäl begränsad. Några talare berörde i sina inlägg nödvändigheten av att stärka rådets politiska inflytande och kompetens, ett mål som skulle kunna nås genom starkare partipolitiskt samarbete över gränserna. Härvid underströks också betydelsen av bättre kontakter med de folkliga organisationerna, särskilt arbetsmarknadens organisationer, i syfte att stimulera den nordiska samarbetsandan. Vidare diskuterades den organisatoriska förstärkning av det nordiska samarbetet som nu skett genom tillkomsten av Nordiska ministerrådets sekretariat och de återverkningar denna har på rådets arbete och organisation. I debatten framhölls också behovet av bättre och intimare organisatoriskt samarbete mellan regerings- och parlamentarikersidan.

Statsrådet Feldt, som talade å ministerrådets vägnar, uppehöll sig vid den utveckling av det nordiska samarbetet som skett sedan sessionens första samling i Oslo. En redogörelse lämnades bl. a. för utbyggnaden av ministerrådets organisation, varvid nämndes personalresurserna vid ministerrådets sekretariat i Oslo och Köpenhamn samt ett antal nya nordiska ämbetsmannakommittéer, bl. a. för arbetsmiljöfrågor, byggsektorn och industri- och energipolitiken.

Statsrådet framhöll att ministerrådets arbete är inriktat på en uppföljning av det nordiska handlingsprogrammet, varom utförlig redovisning kommer att lämnas till rådets 22:a session 1974. Statsrådet Feldt redogjorde vidare för det handelspolitiska samarbetet som i första hand omfattar EG-frågorna samt de kommande GATT-förhandlingarna. Beträffande EG-frågorna konstaterade statsrådet att ett nordiskt samarbete finns redan på flera områden och att ministerrådet är angeläget om att fortsätta att utbygga detta samarbete.

Andra samarbetsfält som nämndes var bl. a. konsumentområdet, byggsektorn, miljövården och transportområdet. Utvecklandet av det nordiska samarbetet i samverkan med arbetsmarknadens parter berördes även av statsrådet.

Herr Helén uttalade farhågor för att den nuvarande regeringssituationen i Danmark, Norge och Sverige skulle kunna verka försvagande på dessa regeringars vilja och möjlighet till nordiskt samarbete. Herr Helén uppehöll sig även vid frågan om rådsutskottets kontakt med ministerrådet i dess arbete med bl. a. budget och planering samt behovet av kompetenta tjänstemän på parlamentarikersidan.

Herr Helén framhöll att ett heltäckande nordiskt handlingsprogram borde eftersträvas genom en uppföljning av Helsingforsavtalet. Vidare kom herr Helén in på energiförsörjningen och menade att på detta område fanns problem som med fördel kan lösas genom nordisk samverkan. Här nämndes den rekommendation som rådet överlämnat till ministerrådet om en nordisk överenskommelse om energipolitiskt samarbete men även att ett särskilt nordiskt energiinstitut borde inrättas.

*Bilaga***Rekommendationer och yttranden antagna vid Nordiska rådets 21:a session, andra samlingen****Rekommendationer***Koordinerande**Nr 29. Nordiskt hälsokortsystem*

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att undersöka möjligheterna för att skapa ett enhetligt nordiskt hälsokortsystem för vissa ålders- och sjukdomskategorier.

*Nordiska
ministerrådet*

Nr 30. Nordisk kommunal rösträtt och valbarhet

Nordisk Råd henstiller til Nordisk Ministerråd snarast at undersøge spørgsmålet om meddelelse af kommunal stemmeret og valgbarhed for nordiske statsborgere i de nordiske lande fortrinsvis på grundlag af gensidighed.

*Nordiska
ministerrådet*

Nr 31. Samverkan mot politiska våldsdåd med internationell bakgrund inom nordiskt område

Nordisk Råd henstiller, at Nordisk Ministerråd i et udvalg med parlamentarisk deltagelse undersøger mulighederne for nordisk samarbejde til forebyggelse af politisk voldsudøvelse med international baggrund inden for nordisk område.

Danmark

Nr 32. Vård av narkotikamissbrukare

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet att skyndsamt vidtaga åtgärder för en organiserad samverkan kring utvärdering av förekommande behandlingsmetoder för narkomaner i de nordiska länderna.

*Nordiska
ministerrådet*

Yttranden över Nordiska ministerrådets berättelse om det nordiska samarbetet*Nr 6.*

Nordiska rådet uttalar sig till förmån för en avsevärd successiv höjning av bevilningen för den nordiska kulturbudgeten, med början från budgeten för år 1975. (Kulturutskottet)

Nr 7.

Nordiska rådet tillägger arbetsmiljöfrågorna stor vikt och önskar följa behandlingen av dessa genom att en årlig berättelse avges till

rådet av den nordiska ämbetsmannakommittén för arbetsmiljöfrågor. Kontakterna mellan socialpolitiska utskottet och av utskottets arbete berörda ministrar och ämbetsmannakommittéer bör vidareutvecklas. Likaså bör Nordiska rådets möjligheter till kontakter med intresseorganisationer i Norden, och därvid i första hand arbetsmarknadens parter, tas upp till behandling.

Effekten av eventuella förändringar i den nordiska trygghetskonventionen och den nordiska överenskommelsen om en fri arbetsmarknad bör klarläggas snarast.

Rådet hälsar med tillfredsställelse, att den nordiska miljöskyddskonventionen sannolikt kommer att kunna undertecknas vid årsskiftet 1973/74, att undertecknandet av ett avtal mellan Danmark och Sverige i syfte att bekämpa föroreningar i Öresund är nära förestående samt att ett avtal om en miljöskyddskonvention mellan samtliga strandstater avseende Östersjön synes kunna komma till stånd under våren 1974. (Socialpolitiska utskottet)